

Dr hab. Grzegorz Witek prof. Uczelni

ASP w Warszawa, Wydział Rzeźby

RECENZJA

Recenzja pracy doktorskiej pani Marcjanny Wysockiej sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Sylwetka doktorantki

Pochodząca z Piekar Śląskich pani Marcjanna Wysocka formalnie swoją drogę artystyczną, rozpoczęła w Liceum Plastycznym w Zespole Szkół Artystyczno – Projektowych w Tarnowskich Górach. W 2016 roku zrealizowała dyplom licencjacki w pracowni ceramiki dr Katarzyny Handzlik-Bąk na kierunku: Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych, specjalność: Rzeźbiarskie kształtowanie przestrzeni. Dyplom magisterski obroniła w 2018 roku w pracowni rzeźby prof. Jerzego Fobera. W tym samym czasie otrzymała dyplom licencjacki w pracowni malarstwa prof. Elżbiety Kuraj i dra hab. Krzysztofa Dadaka oraz w pracowni rysunku dra Marka Głowackiego, na kierunku Malarstwo i projektowanie interdyscyplinarne. Od 2018 roku pani Marcjanna jest doktorantką w pracowni rzeźby prof. Jerzego Fobera w Instytucie Sztuk Plastycznych Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie. W 2019 roku rozpoczyna ścieżkę dydaktyczną pracując min., jako nauczyciel wiedzy o kulturze w Katolickim Liceum Ogólnokształcącym oraz w Katolickiej Szkole Podstawowej prowadząc zajęcia plastyczne. W tym samym czasie prowadzi warsztaty grafiki warsztatowej „Twórcze Spotkania Artystyczne” w Woźnikach Śląskich, prowadzi również zajęcia modułów: „Rzeźba, kompozycja rzeźbiarska” i „Twórcze działania w przestrzeni” na Uniwersytecie Śląskim w Instytucie Sztuk Plastycznych. W tym samym miejscu w latach 2021-2022 współprowadzi

zajęcia z malarstwa w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Od 2022 roku pracuje w Niepublicznej Szkole Podstawowej Jonatan w Bielsku-Białej, jako nauczyciel plastyki, grafiki warsztatowej i ceramiki. Jak widać pani Marcjanna Wysocka, doktorantka w sposób ciągły i różnorodny doskonali swoją dydaktykę wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Jednocześnie nie rezygnuje z działalności artystycznej o czym zaświadcza uczestnictwo w wielu wystawach zbiorowych w kraju i za granicą, w wystawach indywidualnych oraz udziałach w konkursach min. W XX Festiwalu Sztuki Wysokiej w Bytomiu gdzie otrzymała główną nagrodę (2019 r.).

Informacje które przytaczam uzyskałem z powierzonych mi materiałów przygotowanych przez doktorantkę na potrzeby wynikające z formalnych założeń przeprowadzania procedury doktorskiej. Otrzymałem dwa opracowania w formie katalogów, jedno to portfolio, drugie o tytule „Przestrzeń gestu” jest zbiorem tekstów, fotografii uzupełniających oraz dokumentacji ukazującej główne dzieło doktorskie. Już przed otwarciem wyżej wymienionych „katalogów” widzimy, że mamy do czynienia z osobą wrażliwą, kompetentną i dojrzałą. Dobrze wyczuty format opracowań, dobór szarości papieru, układ graficzny i literniczy w sposób naturalny i sugestywny zachęca do zanurzenia się w lekturze. Te dwie książki, a raczej sposób podania, dla mnie-recenzenta są bardzo ważnym uzupełniającym elementem mojego postrzegania sylwetki doktorantki.

Prace pani Marcjanny przedstawione w portfolio ujawniają wyjątkową wrażliwość na materiał, na światło wydobywające jego struktury i faktury, na blikujące refleksy, na miejsca zacienione i ukryte w szczelinach. Materiały których używa to najczęściej przedmioty-objekty przypadkowe, zużyte, przetrawione czasem, niosące na sobie ślady historii. Zmurszałe popękane kłody drewna, odłamki skał, fragmenty blach pokrytych różnobarwną rdzą, deski, blaty ze śladami użytkowania, to wszystko w umyśle wrażliwej osoby o wyjątkowych umiejętnościach wybornego rysownika, staje się szlachetną materią i potencjałem do materializacji własnych rozważań. Kruchość i pozorna ulotność materiałów w rękach artysty stają się trwałością przekazu idei. Przeglądając dokumentacje prac doktorantki wraz z opisami a raczej powodami czy też tłem ich powstania, upewniam się, że głównym zagadnieniem nurtującym nie tylko panią Marcjanę, ale jak sądzę wielu artystów, jest sam

człowiek. Człowiek z całym swoim bagażem, obarczony historią, zanurzony w marzeniach, pielęgnujący pamięć, uciekający od niepamięci, człowiek który ostatecznie odwołuje się do nadziei na ludzki gest, który może zmienić losy świata. Świat pani Marcjanny, przynajmniej ten, który poznałem nie jest kolorowy czy beztroski, to przestrzenie wolno płynącej monochromatycznej refleksji. Są to miejsca zatrzymania, spojrzenia wstecz, tęsknoty, ale i nadziei w sensowność i powinność człowieczeństwa. „Ciężar pamięci”, „Kondycja ludzka”, „Wzwyż”, „Ślady materii”, „Pamiętnik”, to niektóre tytuły prac pani Marcjanny. Jak widać już one uaktywniają wyobraźnię, wprowadzając odbiorcę w przestrzenie podejmowanych zagadnień. Praca „Pamiętnik” powstała w 2022 roku zatrzymała mój wzrok na dłużej. Dobrze wykonana fotografia dokumentująca rzeźbę umożliwia wyobraźni stanąć tuż obok. „Pamiętnik” to praca złożona w zasadzie z dwóch elementów, fragmentu starej drewnianej wędkarskiej łódki oraz płaskiej o zdyscyplinowanym kadrze częściowo skorodowanej najprawdopodobniej ocynkowanej blachy. Powstały obiekt rzeźbiarski jest wyjątkowo udaną kompozycją przestrzenną. Dzieło w sposób jednoznaczny zanurza wrażliwego odbiorcę w zamglonym lustrze wspomnień.

Doktorat

W 2018 roku pani Marcjanna Wysocka rozpoczyna studia doktoranckie w Instytucie Sztuki na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Jej promotorem zostaje prof. Jerzy Fober.

Praca przedstawiona, jako główne dzieło doktorantki nosi tytuł „Przestrzeń gestu”. Z kalendarium wynika, że większość prac przedstawionych w portfolio powstała podczas trwania studiów doktorskich. Nie dziwi zatem, że doktorat na tym etapie jest podsumowaniem i głęboką refleksją przebytej drogi. Doświadczenie, opieka promotorska, talent i wrażliwość doktorantki musiało zaowocować dojrzłą bogatą w przekazie rzeźbą. Do recenzji pracy doktorskiej doktorantka przygotowała, wspomniany oddzielny katalog z zawartością dokumentującą dyplom wraz z procesem jego powstania. Doktorantka nie opisuje bezpośrednio pracy, natomiast ujawnia całe spektrum powodów, przyczyn, zmian, niepowodzeń, oczekiwań, wszystkich tych procesów twórczych, które nieustannie towarzyszą artyście. Doktorantka doskonale rozumie i zdaje sobie sprawę z ważności i sprawczości wszystkich komponentów aktu twórczego. Jej Głębokie rozważania nad przestrzenią

i przestrzennością, materiałem i materią, skalą oraz czasem, w działaniu twórczym tworzą rzeźbę „Przestrzeń gestu”. Artystka buduje swoje dzieło z materiałów pozornie trwałych. Do kompozycji używa sporych rozmiarów: stalowej skorodowanej blachy oraz fragmentu grudy ziemi-skały naznaczonej obliczem ludzkiej twarzy. Świadoma potencjału materii w sposób zawodowy, a może intuicyjny, zestawia dwie przestrzenne wartości. Ciężka w swojej wizualności cielesna bryła spoczywa na wymownie lekkiej poddanej wydaje się w sposób naturalny, iluzji nieustannego delikatnego ruchu. Wyreżyserowane spotkanie dwóch odmiennych elementów, o różnych ciężarach i fakturach buduje jedność materii i ducha. Błaszana naznaczona czasem płaszczyzna poprzez gest artystki staje się szlachetnym materiałem, tkaniną, obrusem, prześcieradłem a nawet całunem. Delikatna wrażliwa powierzchnia duchowej przestrzeni niesie ciężar ludzkiego bytu. Rolą każdego ludzkiego bytu jest wypełnianie posłannictwa wynikającego z człowieczeństwa. Doktorantka pani Marcjanna Wysocka czyni to z wielkim zaangażowaniem, szacunkiem i odpowiedzialnością. Wszystkie prace które poznałem (niestety tylko z dokumentacji) są wyrazem świadomych, coraz bardziej unikatowych aktów twórczych. Natomiast rzeźba „Przestrzeń gestu” jest dziełem pełnym w swojej dojrzałości, stanowiącym w moim odczuciu najlepszy wgląd w drogę i horyzonty autorki.

Konkluzja

Po całościowym i wnikliwym zapoznaniu się z twórczością artystyczną i dydaktyczną pani mgr. Marcjanny Wysockiej, stwierdzam, że praca doktorska o tytule „Przestrzeń gestu” wraz z opracowaniem tekstowym w sposób odpowiedni spełnia wymogi pracy doktorskiej. Natomiast ślady osobowości pozostawione w dorobku artystycznym, zaświadczenia o wartościowym wkładzie w obszar szeroko pojętej kultury i sztuki. Tym samym w pełni popieram wniosek Rady Naukowej Instytutu Sztuk Plastycznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki.

Dr hab. Grzegorz Witek, prof. Uczelni

